

Quiz om droger, grupptryck och ansvar

För skolor, föreningar och vuxna som möter unga

Ett kunskapstest som hjälper unga att repetera viktiga frågor om droger, grupptryck, oro och svåra val.

Reflektera, testa dina kunskaper och bli tryggare i att göra kloka val – tillsammans.

Så använder du quizet

Quizet är skapat för repetition och samtal. Det är inte ett prov där deltagarna ska sättas dit. Syftet är att hjälpa unga att tänka efter, känna igen risker och förstå vad man kan göra i svåra situationer.

Rekommenderat upplägg

- 1 Dela ut quizet eller visa frågorna gemensamt.
- 2 Låt deltagarna svara enskilt eller i par.
- 3 Gå igenom svaren tillsammans.
- 4 Stanna upp vid frågor som väcker diskussion.
- 5 Avsluta med vad gruppen tar med sig.

Viktigt:

Använd quizet som samtalsstöd, inte som förhör. Pressa inte fram personliga erfarenheter.

Passar efter

Faktabladet, scenariokorten, diskussionsfrågorna eller en egen genomgång om droger, grupstryck och ansvar.

Del 1: Grundkunskap

Frågor 1-6. Blanda gärna enskilda svar med kort gemensam genomgång.

1. Vilken drog är vanligast att unga i Sverige uppger att de har använt?

- A. Kokain
- B. Cannabis
- C. Heroin
- D. MDMA

2. Sant eller falskt: En vape innehåller alltid bara nikotin.

Sant / Falskt

3. Varför kan tabletter uppfattas som mindre farliga än andra droger?

- A. För att de alltid är kontrollerade
- B. För att de kan se ut som vanlig medicin
- C. För att de inte kan ge beroende
- D. För att de alltid är lagliga

4. Vad innebär blandmissbruk?

- A. Att någon använder flera substanser samtidigt eller nära inpå varandra
- B. Att någon blandar energidryck och kaffe
- C. Att någon testat en drog en gång
- D. Att någon bara använder cannabis

5. Sant eller falskt: Det går alltid att veta vad en tablett innehåller genom att titta på den.

Sant / Falskt

6. Nämn ett tecken som kan göra en vuxen orolig, utan att det automatiskt betyder droganvändning.

Del 2: Situationer och ansvar

Frågor 7-12. Här ligger fokus på val, gråzoner och vad som kan bli allvarligt snabbt.

7. Någon ber dig hålla en liten påse “bara i fem minuter”. Vad är det klokaste första svaret?

- A. Ja, om det bara är en kort stund
- B. Nej, jag vill inte hålla något jag inte vet vad det är
- C. Ja, om personen är en kompis
- D. Ja, om ingen vuxen ser

8. Varför kan det vara riskabelt att swisha pengar åt någon utan att veta vad pengarna gäller?

- A. För att det kan koppla dig till något du inte förstår
- B. För att Swish alltid är olagligt
- C. För att pengar aldrig får skickas mellan unga
- D. För att banken alltid stänger kontot direkt

9. Sant eller falskt: Att “bara följa med” kan ibland ändå innebära att man hamnar nära en allvarlig situation.

Sant / Falskt

10. Någon filmar när en person är påverkad eller utsatt. Vad kan vara ett bättre val?

- A. Filma tydligare
- B. Dela filmen bara till nära vänner
- C. Avbryt, sök hjälp eller kontakta en vuxen
- D. Lägga upp anonymt

11. Varför kan gruppträck vara svårt att stå emot?

12. Vad kan man säga om någon pressar en att gömma något?

Del 3: Vuxnas roll och oro

Frågor 13-17. Fokus ligger på saklighet, rutiner och tryggt agerande.

13. Vad bör en vuxen göra först vid oro?

- A. Anklaga ungdomen direkt
- B. Samla fakta och dokumentera sakligt
- C. Sprida information till andra elever
- D. Låtsas som inget

14. Sant eller falskt: En vuxen behöver inte vara helt säker för att ta oro vidare internt.

Sant / Falskt

15. Vad bör vuxna undvika?

- A. Att dokumentera sakligt
- B. Att prata lugnt
- C. Att hålla egna förhör och pressa fram erkännanden
- D. Att ta stöd internt

16. När kan socialtjänsten bli aktuell?

- A. Vid oro för att en person under 18 år far illa
- B. Bara om någon själv ber om det
- C. Endast efter domstolsbeslut
- D. Aldrig i skolmiljö

17. Vad ska man göra vid akut fara, till exempel medvetslöshet, andningspåverkan eller misstänkt överdos?

- A. Vänta och se
- B. Skicka hem personen
- C. Ringa 112
- D. Fråga gruppen först

Del 4: Reflektion

Frågor 18-20. Här är det viktigaste inte exakt formulering, utan att deltagarna kan resonera.

18. Varför kan "jag testade bara en gång" ändå vara viktigt att prata om?

19. Vad gör att unga vågar prata med en vuxen?

20. Skriv ett råd till någon som hamnat i en situation där något känns fel.

Tips:

Låt gärna deltagarna skriva själva först. Samla sedan några exempel utan att kräva att någon berättar om egna erfarenheter.

Facit med korta förklaringar

Del 1-2. Använd facit som stöd för samtal, inte bara rättning.

1. B - Cannabis

Cannabis är den narkotikatyp som oftast nämns i undersökningar bland unga.

2. Falskt

En vape kan innehålla olika saker. Vuxna bör inte automatiskt utgå från att det bara handlar om nikotin.

3. B - För att de kan se ut som vanlig medicin

Tabletter kan uppfattas som mindre allvarliga, men kan ändå vara riskabla och narkotikaklassade.

4. A - Att någon använder flera substanser samtidigt eller nära inpå varandra

Blandningar kan öka riskerna, särskilt alkohol tillsammans med tabletter eller andra preparat.

5. Falskt

Det går inte säkert att veta innehåll eller styrka genom att titta på en tablett.

6. Exempel på svar

Förändrat umgänge, ovanlig trötthet, kraftig vakenhet, hemlighetsfullhet, plötsligt behov av pengar eller föremål som tabletter, vape eller små påsar.

7. B - Nej, jag vill inte hålla något jag inte vet vad det är

Att hålla något åt någon annan kan bli allvarligt om innehållet är olagligt eller farligt.

8. A - För att det kan koppla dig till något du inte förstår

Pengar kan vara en del av en situation där droger, skulder eller press förekommer.

9. Sant

Att följa med kan ibland innebära att man hamnar nära ansvar, risker eller brott utan att ha planerat det.

10. C - Avbryt, sök hjälp eller kontakta en vuxen

Filmning kan göra en utsatt situation värre och spridas vidare.

Facit med korta förklaringar

Del 3-4. Exempelsvaren kan formuleras på flera rimliga sätt.

11. Exempel på svar

Man kan vara rädd att bli utanför, verka feg, förlora status, göra någon arg eller svika en kompis.

12. Exempel på svar

“Nej, jag vill inte ta ansvar för något jag inte vet vad det är.” “Jag kan inte gömma det.” “Ta hand om det själv.” “Jag lämnar nu.”

13. B - Samla fakta och dokumentera sakligt

Vuxna ska skilja på observationer, rykten och egna tolkningar.

14. Sant

Oro kan tas vidare internt även om allt inte är bevisat.

15. C - Att hålla egna förhör och pressa fram erkännanden

Vuxna ska inte leka polis. De ska agera sakligt, tryggt och enligt rutiner.

16. A - Vid oro för att en person under 18 år far illa

Orosanmälan är ett sätt att signalera att en ung person kan behöva stöd eller skydd.

17. C - Ringa 112

Vid akut fara ska man agera direkt.

18. Exempel på svar

För att det kan visa att personen är i en riskmiljö, har blivit pressad, mår dåligt eller behöver stöd innan det fortsätter.

19. Exempel på svar

Att vuxna lyssnar lugnt, inte skäller direkt, är tydliga, håller vad de kan lova och tar ansvar när något är allvarligt.

20. Exempel på svar

Lämna situationen, säg nej, prata med en vuxen, be en kompis om hjälp eller ta kontakt med någon trygg person.

Efter quizet

Gå gärna igenom svaren tillsammans, men fastna inte bara i rätt eller fel. De viktigaste frågorna är ofta de som leder till samtal.

Avslutande frågor till gruppen

- Vad var lätt att svara på?
- Vad var svårt?
- Vilken fråga väckte mest tankar?
- Vilken situation kan bli allvarlig snabbare än man tror?
- Vad kan man göra om man inte vågar säga nej direkt?
- Vem kan man prata med om man är orolig?

Slutpoäng:

Målet är inte att kunna allt. Målet är att känna igen risker tidigare, tänka ett steg längre och veta när det är klokt att ta hjälp.

Faktagrund

Materialet bygger på saklig information från bland annat Folkhälsomyndigheten, 1177, Skolverket, Polisen och narkotikastrafflagen. Anpassa alltid användningen efter den egna verksamhetens rutiner.